YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä maaliskuuta 2008 *

Asiassa C-96/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Finanzgericht Hamburg (Saksa) on esittänyt 23.1.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.2.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Viamex Agrar Handels GmbH

vastaan

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (esittelevä tuomari), A. Ó Caoimh ja P. Lindh,

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.3.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Viamex Agrar Handels GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt W. Schedl,

– Hauptzollamt Hamburg-Jonas, asiamiehenään G. Seber,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään F. Erlbacher,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.11.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä elävien nautaeläinten hyvinvoinnin osalta kuljetuksen aikana 18.3.1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 615/98 (EYVL L 82, s. 19) 5 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Viamex Agrar Handels GmbH (jäljempänä Viamex) ja vastaajana Hauptzollamt Hamburg-Jonas (jäljempänä Hauptzollamt) ja joka koskee elävien nautaeläinten vientitukia Libanoniin suuntautuvassa viennissä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 615/98

3 Naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 27.6.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 805/68 (EYVL L 148, s. 24), sellaisena kuin se on muutettuna 18.12.1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2634/97 (EYVL L 356, s. 13), 13 artiklan 9 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että vientituen maksamisen edellytyksenä elävien eläinten osalta on yhteisön lainsäädännössä vahvistettujen, eläinten hyvinvointia ja erityisesti eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevien säännösten noudattaminen.

4 Asetuksen N:o 805/68, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2634/97, soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt on täsmennetty asetuksella N:o 615/98.

5 Asetuksen N:o 615/98 1 artiklassa säädetään, että elävien nautaeläinten vientitukia maksettaessa on eläinten kuljetuksen aikana siihen saakka, kunnes ne puretaan ensimmäisen kerran lopullisena määräpaikkana olevassa kolmannessa maassa, noudatettava eläinten suojelemisesta kuljetuksen aikana ja direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta 19.11.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/628/ETY

(EYVL L 340, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna 29.6.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/29/EY (EYVL L 148, s. 52; jäljempänä direktiivi 91/628), säännöksiä, ja mainitun asetuksen säännöksiä.

6 Tämän asetuksen 2 artiklan mukaan eläimet tarkastetaan, kun ne viedään yhteisön tullialueelta. Virallisen eläinlääkärin on tarkastettava ja varmennettava, että eläimet suoriutuvat matkasta direktiivin 91/628 säännösten mukaisesti, että kuljetusväline, jossa elävät eläimet poistuvat yhteisön tullialueelta, on kyseisen direktiivin säännösten mukainen ja että eläimiä on varauduttu hoitamaan matkan aikana mainitun direktiivin säännösten mukaisesti.

7 Mainitun asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos poistumispaikan eläinlääkäri katsoo 2 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten täyttyvän, hän varmentaa tämän lisäämällä maininnan

– –

– Asetuksen (EY) N:o 615/98 2 artiklan mukainen tarkastus tyydyttävä

– – –

lyö leimansa ja kirjoittaa allekirjoituksensa asiakirjaan, jolla todistetaan eläinten poistuneen yhteisön tullialueelta, T 5 -valvontakappaleen J kohtaan tai sopivaan kohtaan kansallisessa asiakirjassa. Tarvittaessa virallinen eläinlääkäri merkitsee:

– niiden eläinten lukumäärän, jotka eivät enää kykene suoriutumaan matkasta ja jotka sen tähden poistetaan tavaralähetyksestä,

ja/tai

– 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun maininnan.”

8 Asetuksen N:o 615/98 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tarkastuksesta vastaavan henkilön on laadittava kertomus, johon merkitään

– kuljetusvälineestä purettujen elävien eläinten määrä,

– edellisessä luetelmakohdassa tarkoitetuista eläimistä niiden eläinten määrä, joiden kunnon ja/tai terveydentilan perusteella voidaan päätellä, että eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevia yhteisön säännöksiä ei ole noudatettu,

– onko elävät eläimet asetettu karanteeniin.”

9 Tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Viejän on toimitettava kaikki tarvittavat kuljetusta koskevat tiedot viimeistään vienti-ilmoitusta jättäessään sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa vienti-ilmoitus hyväksytään.

Viejän on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisista kuljetusvälinettä koskevista muutoksista samanaikaisesti tai viimeistään saadessaan niistä tiedon.”

10 Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan nojalla vientituen maksuhakemukseen on liitettävä todistus siitä, että kyseisen asetuksen 1 artiklaa on noudatettu, ja tämä todistus esitetään T 5 -valvontakappaleella ja tarkastuksen suorittaneen yhtiön valvontakertomuksella, johon on liitetty eläinlääkärin todistus.

11 Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdassa säädetään kuitenkin, että vientitukea ei makseta kuljetuksen aikana kuolleista eläimistä eikä eläimistä, joiden osalta toimivaltainen viranomainen arvioi mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen

asiakirjojen, 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten ja/tai saatavilla olevien muiden kyseisen asetuksen 1 artiklan noudattamista koskevien seikkojen perusteella, ettei direktiiviä 91/628 ole noudatettu.

12 Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos viejästä riippumattomista syistä 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tarkastusta ei voida suorittaa, toimivaltainen viranomainen voi viejän perustellusta pyynnöstä hyväksyä muut asiakirjat, joiden perusteella toimivaltainen viranomainen katsoo, että direktiiviä 91/628 on noudatettu.”

Direktiivi 91/628

13 Direktiivin 91/628 5 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kaikki luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka kuljettavat eläimiä voitontavoittelutarkoituksessa, käyttävät tässä direktiivissä tarkoitettujen eläinten kuljetukseen sellaisia kuljetusvälineitä, jotka mahdollistavat tämän direktiivin liitteessä säädettyjen vaatimusten noudattamisen, ja että ne eivät kuljeta eivätkä anna kuljetettaviksi eläimiä siten, että eläimet voivat loukkaantua tai niille voi aiheutua tarpeetonta kärsimystä.

14 Mainitun liitteen 17 kohdassa säädetään, että alusten täytyy olla varustettu siten, että eläimet voidaan kuljettaa niissä ilman, että ne voivat loukkaantua tai että niille aiheutuisi vältettävissä olevaa kärsimystä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Viamex ilmoitti 8.3.1999 Hauptzollamt Kielille 35 elävän nautaeläimen viennistä Libanoniin Al Haijj Moustafa II -nimisellä aluksella (jäljempänä alus) ja haki tämän perusteella Hauptzollamtilta vientitukea.

16 Hauptzollamt hylkäsi 1.2.2001 tekemällään päätöksellä hakemuksen sillä perusteella, että alus oli merkitty kuljetuksen aikaan elävien eläinten kuljetukseen soveltumattomista laivoista Euroopan yhteisöjen komission laatimaan negatiiviseen luetteloon (jäljempänä negatiivinen luettelo). Komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston yksiköiden 18. ja 19.2.1997 aluksella suorittamassa tarkastuksessa oli nimittäin todettu, että aluksen osalta oli olemassa vakavia puutteita, eikä se täyttänyt direktiivin 91/628 vaatimuksia.

17 Elintarvike- ja eläinlääkintätoimistolla on tärkeä rooli elintarviketurvallisuutta, eläinten terveyttä, kasvien terveyttä ja eläinten hyvinvointia koskevan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanossa ja soveltamisessa.

18 Sen tehtävänä on erityisesti sen jäsenvaltioissa suorittamien tarkastusten ja toteuttamiensa arviointien avulla edistää tehokkaita valvontajärjestelmiä elintarviketurvallisuuden ja elintarvikkeiden laadun sekä eläinlääkinnän ja kasvitautien alalla ja varmistaa yhteisön lainsäädännön vaatimusten noudattaminen näillä aloilla Euroopan unionissa ja tavaroita Euroopan unioniin vievissä kolmansissa maissa. Lisäksi sen tehtävänä on myötävaikuttaa yhteisön politiikan valmisteluun näillä aloilla.

19 Tämän toimiston yksiköiden aluksessa suorittamassa tarkastuksessa ilmeni yhtäältä, että sillat, pääsyt käytäville ja karsinat olivat niin huonossa kunnossa, että eläimet saattoivat loukkaantua niissä, ja toisaalta, että ne eivät estäneet eläinten karkaamista. Lisäksi sillat, pääsyt käytäville ja karsinat olivat kuluneita ja ruosteessa ja niiden kunto vaikeutti puhdistamista ja desinfiointia.

20 Asiakirjoista käy ilmi tältä osin, että Viamex liitti vientitukihakemukseensa yhtäältä aluksen kapteenin laatiman ja Koperin (Slovenia) rajaeläinlääkäriaseman päällikön allekirjoituksellaan vahvistaman 16.10.1997 päivätyn todistuksen, jonka mukaan aluksella oli suoritettu korjaustöitä, ja toisaalta vahinkotarkastustoimisto Kähler & Prinz AG:n 22.9.1998 laatiman kertomuksen.

21 Alus oli merkitty komission negatiiviseen luetteloon marraskuussa 1999 suoritetun tarkastuksen seurauksena aina 24.1.2000 asti, eli se oli luettelossa vielä lähes kahdeksan kuukautta nyt kysymyksessä olevan vientitapahtuman jälkeen.

22 Viamex jätti 1.2.2001 tehdystä päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jonka Hauptzollamt hylkäsi 18.5.2001 tekemällään päätöksellä.

23 Viamex nosti tästä hylkäyspäätöksestä kanteen sillä perusteella, että tukilainsäädännössä ei ole säännöstä, jonka mukaan aluksen on oltava hyväksytty elävän karjan kuljetukseen; myöskään direktiivi 91/628 ei sisällä tällaista säännöstä.

24 Hauptzollamt korostaa puolestaan, että asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaan vientituen epäämistä varten riittää, että toimivaltaisella viranomaisella on käytössään tiedot, joiden perusteella voidaan katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu. Tämän säännöksen mukaan toimivaltaisella viranomaisella ei ole velvollisuutta näyttää toteen sitä, että tätä direktiiviä ei ole noudatettu.

25 Hauptzollamt ilmoittaa joka tapauksessa saaneensa 3.12.1999 haltuunsa ajan tasalle saatetun negatiivisen luettelon, jonka mukaan alus ei taaskaan ollut direktiivissä 91/628 säädettyjen edellytysten mukainen.

26 Tämä ajan tasalle saattaminen oli tehty Ison-Britannian maatalous-, kalastus- ja elintarvikeviranomaisten marraskuussa 1999 tekemän tarkastuksen johdosta. Brittiviranomaisten tekemästä tarkastuksesta käy nimittäin ilmi, että alusta saatiin käyttää vain väliaikaisesti ja silloinkin ainoastaan lampaiden kuljetukseen. Lampaiden ja nautojen kokoeron vuoksi siitä, että alus soveltui lampaiden kuljetukseen, ei voida kuitenkaan päätellä, että se soveltuisi myös nautojen kuljetukseen.

27 Hauptzollamt katsoi näiden tietojen perusteella, että direktiiviä 91/628 ei ollut noudatettu pääasiassa käsiteltävänä olevan kuljetuksen aikana, joten asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaiset vientituen epäämisen edellytykset täyttyivät.

28 Katsottuaan, että pääasian ratkaiseminen riippuu asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan tulkinnasta, Finanzgericht Hamburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sisältääkö asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohta oikeuden epäämissäännöksen sillä seurauksella, että Hauptzollamt on asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan edellytysten osalta selvitys- ja näyttövelvollinen?

2) Sen varalta, että edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi: Edellyttääkö asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun arvion, jonka mukaan eläinten suojelusta kuljetuksen aikana annettua direktiiviä [91/628] ei ole noudatettu, tekeminen näyttöä siitä, että [tätä] direktiiviä on rikottu konkreettisessa tapauksessa, vai täyttääkö viranomainen selvitys- ja näyttövelvollisuutensa jo sillä, että se esittää ja näyttää toteen seikat, jotka sen kokonaistarkastelun perusteella huomattavalla todennäköisyydellä puhuvat sen puolesta, että (myöskään) kysymyksessä olevan viennin yhteydessä ei ole noudatettu direktiiviä [91/628]?

3) Kysymyksiin 1 ja 2 annettavista vastauksista riippumatta: Saako viranomainen evätä viejältä (koko) vientituen asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti, kun kysymyksessä olevan viennin osalta ei ole mitään merkkejä siitä, että (mahdollinen) direktiivin 91/628 rikkominen on heikentänyt eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella ennakkoratkaisukysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko sellaisessa tapauksessa, jossa viejä on esittänyt kaikki asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan nojalla vaadittavat asiakirjat, viejän vai toimivaltaisen viranomaisen näytettävä, että tämän artiklan 3 kohdan mukaiset edellytykset ovat täyttyneet. Jos todistustaakka on toimivaltaisella viranomaisella, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, minkä seikkojen perusteella viranomainen voi katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ja riittääkö, että se vetoaa näihin seikkoihin, vai onko sen esitettävä näyttöä siitä, että tätä direktiiviä on rikottu konkreettisessa tapauksessa.

30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on tältä osin niin, että koska järjestelmä perustuu vapaaehtoisiin ilmoituksiin, viejän on – päätettyään omasta tahdostaan hyödyntää sitä – toimitettava asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka ovat tarpeen vientitukioikeuden vahvistamiseksi ja sen määrän määrittelemiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin on maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1) ja tällä asetuksella käyttöön otetun seuraamusjärjestelmän yhteydessä jo todennut, että tuen myöntämisen edellytyksenä on yhteisön tukijärjestelmässä oltava, että sen saaja antaa kaikki takeet nuhteettomuudestaan ja luotettavuudestaan (ks. vastaavasti asia C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6453, 41 kohta ja asia C-309/04, Fleisch-Winter, tuomio 1.12.2005, Kok. 2005, s. I-10349, 31 kohta).

31 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut lisäksi, että kun viejä ilmoittaa tuotteen vientitukimenettelyn yhteydessä, hän antaa ymmärtää, että kyseinen tuote täyttää kaikki tämän vientituen myöntämiseksi vaadittavat edellytykset. Jos toimivaltainen viranomainen epäilee ilmoituksen paikkansapitävyyttä, viejän on osoitettava kansallisen oikeuden todistelusääntöjen mukaisesti, että kyseiset edellytykset täyttyvät (ks. vastaavasti em. asia Fleisch-Winter, tuomion 32 ja 35 kohta).

32 Vientitukijärjestelmän puitteissa on säädetty tällaisesta järjestelmästä elävien nautaeläinten hyvinvoinnin osalta kuljetuksen aikana, ja viejän on näytettävä asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, että vientituen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

33 Viejän on toimitettava tätä varten yhtäältä kaikki tarvittavat kuljetusta koskevat tiedot viimeistään vienti-ilmoitusta jättäessään sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa vienti-ilmoitus hyväksytään. Toisaalta sen on toimitettava, jotta se saisi vientituen, todisteet asetuksen N:o 615/98 1 artiklan säännösten ja täten direktiivin 91/628 säännösten noudattamisesta esittämällä tämän asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa ja 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut asiakirjat. Lisäksi asetuksen 5 artiklan 6 kohdan mukaan viejä saa tietyissä olosuhteissa toimittaa muita asiakirjoja, joilla vahvistetaan direktiivin 91/628 säännösten noudattaminen.

34 Kuitenkaan, kuten asetuksen N:o 615/98 3 ja 5 artiklan tarkoituksesta käy ilmi, se, että viejä esittää nämä asiakirjat, ei ole kiistaton näyttö tämän asetuksen 1 artiklan tai direktiivin 91/628 noudattamisesta. Nimittäin tämä näyttö osoittautuu riittäväksi ainoastaan siltä osin kuin toimivaltaisella viranomaisella ei ole käytössään sellaisia seikkoja, joiden perusteella se voi katsoa, että kyseistä direktiiviä ei ole noudatettu.

35 Tätä tulkintaa vahvistaa asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan sanamuoto, jonka mukaan toimivaltainen viranomainen voi olla maksamatta vientitukea eläimistä, joiden osalta se arvioi mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen, 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten ja/tai saatavilla olevien muiden kyseisen asetuksen 1 artiklan noudattamista koskevien seikkojen perusteella, ettei direktiiviä 91/628 ole noudatettu.

36 Näin ollen on todettava, että siitä huolimatta, että viejä on esittänyt asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan mukaiset asiakirjat, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että viejä ei ole noudattanut tämän asetuksen 1 artiklan ja direktiivin 91/628 säännöksiä, edellyttäen että erityisesti mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

37 Koska viejän tehtävänä on asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan nojalla toimittaa todiste tämän asetuksen 1 artiklan säännösten noudattamisesta, toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on analysoida nämä todisteet ja saatavillaan olevat kaikki muut seikat tehdäkseen päätelmän, että direktiivin 91/628 säännöksiä on tai ei ole noudatettu, ja päättääkseen siitä, onko vientitukea myönnettävä vai ei.

38 Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohtaa ei voida kuitenkaan tulkita siten, että toimivaltainen viranomainen saisi sen perusteella asettaa mielivaltaisesti kyseenalaisiksi viejän vientitukihakemukseen liittämät todisteet. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut tältä osin, että toimivaltaisen viranomaisen harkintavalta ei ole rajaton, koska se rajataan asetuksen N:o 615/98 5 artiklassa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-37/06 ja C-58/06, Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomio 17.1.2008, Kok. 2008,

s. I-69, 39 kohta). Tätä harkintavaltaa näyttää erityisesti rajaavan niiden seikkojen, joihin tämä viranomainen vetoaa, luonne ja todistusvoima.

39 Näiden seikkojen luonteen osalta on syytä palauttaa mieliin, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut muun muassa, että toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ainoastaan asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen eläinten terveyttä koskevien asiakirjojen, tämän asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten ja/tai sen saatavilla olevien muiden 1 artiklan noudattamista koskevien sellaisten seikkojen perusteella, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin (ks. em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 39–41 kohta).

40 Toiseksi niiden seikkojen luonteen ja todistusvoiman, jotka voidaan ottaa huomioon, osalta on todettava, että toimivaltainen viranomainen ei voi vedota direktiivin 91/628 noudattamisen suhteen ainoastaan pelkkiin epäilyihin ja olettamuksiin asettaakseen viejän asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimittamat todisteet kyseenalaisiksi. Tällainen tulkinta veisi väistämättä mainitun asetuksen 5 artiklan 2 kohdalta sen tehokkaan vaikutuksen ja synnyttäisi viejien suhteen oikeudellista epävarmuutta vientituen maksamiseen vaadittavista edellytyksistä.

41 Näin ollen toimivaltaisen viranomaisen on asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaan perustettava arvionsa, jonka mukaan viejän vientitukihakemukseensa liittämien asiakirjojen perusteella ei voida todistaa, että kuljetuksen aikana on noudatettu direktiivin 91/628 säännöksiä, eläinten hyvinvointia koskeviin objektiivisiin ja konkreettisiin seikkoihin, ja tarvittaessa viejän tehtävänä on osoittaa, miltä osin se näyttö, johon toimivaltainen viranomainen vetoaa sen päätelmänsä tueksi, että asetusta N:o 615/98 ja direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ei ole merkityksellistä (ks. vastaavasti em. asia Fleisch-Winter, tuomion 35 kohta).

42 Toimivaltaisen viranomaisen on joka tapauksessa perusteltava päätöksensä ja ilmoitettava siinä syyt, joiden perusteella sen mielestä viejän esittämien todisteiden perusteella ei voida katsoa, että direktiivin 91/628 säännöksiä on noudatettu. Viranomaisen on tätä varten arvioitava objektiivisesti sille esitetyt asiakirjat ja osoitettava, että ne seikat, joihin se vetoaa sen kantansa tueksi, jonka mukaan vientitukihakemukseen liitetyn asiakirja-aineiston perusteella ei voida näyttää, että asiassa oli noudatettu direktiivin 91/628 merkityksellisiä säännöksiä, ovat asianmukaisia. Tällainen perusteltu päätös on nimittäin täysin välttämätön viejän kannalta, jotta se voi hakea muutosta päätökseen, jolla sen vientitukihakemus on hylätty kokonaan tai osittain.

43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava pääasiassa, erityisesti Viamexin vientitukihakemukseensa liittämien asiakirjojen ja tämän tuomion 16, 21 ja 25 kohdassa mainitun negatiivisen luettelon valossa, oliko alus direktiivin 91/628 säännösten mukainen eläinten kuljetuksen aikaan.

44 Edellä olevan perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että siitä huolimatta, että viejä on esittänyt asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti asiakirjat, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Toimivaltainen viranomainen saa kuitenkin tehdä tämän päätelmän ainoastaan nojautumalla asetuksen N:o 615/98 5 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin, saman asetuksen 4 artiklassa tarkoitettuihin eläinten terveyttä koskeviin kertomuksiin tai kaikkiin muihin sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin ja joilla viejän esittämät asiakirjat voidaan asettaa kyseenalaisiksi, ja tarvittaessa viejän tehtävänä on osoittaa, miltä osin se näyttö, johon toimivaltainen viranomainen vetoaa sen päätelmänsä tueksi, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ei ole merkityksellistä.

Kolmas kysymys

45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää kolmannella kysymyksellään, saako toimivaltainen viranomainen evätä asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti vientituen, vaikka minkään seikan perusteella ei voida konkreettisesti todeta, että kuljetettujen eläinten hyvinvointi olisi heikentynyt direktiivin 91/628 säännösten noudattamatta jättämisen takia.

46 Nyt esillä olevassa asiassa on syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 3 kohdan sanamuodon ja tämän asetuksen tarkoituksen perusteella direktiivin 91/628 eläinten terveyttä koskevien säännösten noudattaminen on vientituen maksamista edeltävä edellytys (ks. em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 37 kohta).

47 Lisäksi kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 44 kohdassa, asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan sanamuodosta käy selvästi ilmi, että yhteisön lainsäätäjä asettaa vientitukien maksamisen edellytykseksi direktiivin 91/628 säännösten noudattamisen siitä riippumatta, voidaanko eläimille todeta aiheutuneen kuljetuksen aikana konkreettista haittaa sen johdosta, ettei direktiivin 91/628 säännöksiä ole noudatettu.

48 Näyttää nimittäin siltä, että yhteisön lainsäätäjä on katsonut tieteellisten ja eläinlääkintäalan tutkimusten sekä eläinsuojelualalla yhteisön lainsäädännön soveltamisen osalta toteutettujen arviointien perusteella, että heti kun direktiivin 91/628 eläinten terveyttä koskevia säännöksiä ei enää noudateta, eläinten hyvinvointi saattaa vaarantua, eikä sitä voida enää taata.

49 Tällainen lähestymistapa on täysin perusteltu sen takia, että toimivaltaisen viranomaisen ei ole aina mahdollista todeta käytännössä, että eläimet ovat konkreettisesti kärsineet tai loukkaantuneet mainittujen säännösten noudattamatta jättämisen takia.

50 Tällaisessa tilanteessa toimivaltaisella viranomaisella, joka toteaa, että vastoin erityisesti direktiivin 91/628 liitteessä olevaa 17 kohtaa alusta ei ole varustettu siten, että eläimet voidaan kuljettaa siinä ilman, että ne loukkaantuisivat tai että niille ei aiheutuisi vältettävissä olevaa kärsimystä, on oikeus evätä vientituki.

51 Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida, onko direktiivin 91/628 säännöksen noudattamatta jättäminen vaikuttanut eläinten hyvinvointiin, voidaanko tällainen laiminlyönti tarvittaessa korjata ja johtaako se välttämättä vientituen menettämiseen, alentamiseen vai säilyttämiseen. Saman viranomaisen tehtävänä on myös päättää, onko vientitukea alennettava suhteellisesti niiden eläinten lukumäärän mukaan, jotka sen mukaan ovat voineet kärsiä direktiivin 91/628 noudattamatta jättämisestä, vai onko kyseistä tukea syytä olla maksamatta, koska mainitun direktiivin jonkin säännöksen noudattamatta jättäminen on vaikuttanut kaikkien eläinten hyvinvointiin (ks. em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 44 kohta).

52 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että toimivaltainen viranomainen saa asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti evätä vientituen direktiivin 91/628 eläinten terveyttä koskevien säännösten noudattamatta jättämisen perusteella, vaikka minkään seikan perusteella ei voida päätyä siihen, että kuljetettujen eläinten hyvinvointi olisi konkreettisesti heikentynyt.

Oikeudenkäyntikulut

53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Siitä huolimatta, että viejä on esittänyt vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä elävien nautaeläinten hyvinvoinnin osalta kuljetuksen aikana 18.3.1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti asiakirjat, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että eläinten suojelemisesta kuljetuksen aikana ja direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta 19.11.1991 annettua neuvoston direktiiviä 91/628/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 29.6.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/29/EY, ei ole noudatettu mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Toimivaltainen viranomainen saa kuitenkin tehdä tämän päätelmän ainoastaan nojautumalla asetuksen N:o 615/98 5 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin, saman asetuksen 4 artiklassa tarkoitettuihin eläinten terveyttä koskeviin kertomuksiin tai kaikkiin muihin sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin ja joilla viejän esittämät asiakirjat voidaan asettaa kyseenalaisiksi, ja tarvittaessa viejän tehtävänä on osoittaa, miltä osin se näyttö, johon toimivaltainen viranomainen vetoaa sen päätelmänsä tueksi, että direktiiviä 91/628, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 95/29, ei ole noudatettu, ei ole merkityksellistä.

2) Toimivaltainen viranomainen saa asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti evätä vientituen direktiivin 91/628, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 95/29, eläinten terveyttä koskevien säännösten noudattamatta jättämisen perusteella, vaikka minkään seikan perusteella ei voida päätyä siihen, että kuljetettujen eläinten hyvinvointi olisi konkreettisesti heikentynyt.

Allekirjoitukset